

İstedadlı aktyor oyunu, rejissor duyumu, tamaşaçı zövqü

Zəfər Nemətovun səhnə həyatından teatr tarixinə yazılan səhifələr az deyil

Bəlkə də iyirmi birinci yüzilliyə möcüzə kimi daxil olan incəsənət növlərindən biri də teatrdır. Səbəbsiz deyil: teatr incəsənətin canlı növüdür. Tamaşa “burada və indi” baş verən hadisədir. Yəni oyun zamanla gizli bir müqavilədir. Bu da o deməkdir ki, teatr zaman kimi ən nəhəng fəlsəfi məfhumla ittifaqdadır.

Akademik İsa Həbibbəylinin təbirincə desək, bəlkə elə buna görə bütün zamanların ən cazibədar və mistik məkanı teatrdır. H.Ərəblinski, C.Zeynalov, H.Sarabski, M.Əliyev, S.Ruhulla, M.Davudova və başqalarının şərəfli xidmətləri haqqında hələ ötən əsrin 50-ci illerinin nəşrlərində kifayət qədər materiallar dərc edilib. Mənbələrdə göstərilirdi ki, şərəfli və keşməkeşli tarix yaşamış Azərbaycan milli teatri müxtəlif siyasi, ictimai, mədəni mərhələlərdən keçib. Yarandığı vaxtlardakı ilk sənətkarlar, həvəskarlar teatra can yanğısı ilə yanaşıblar.

Əlbəttə, teatr incəsənətin elə növüdür ki, orada yalnız aktyorun oyunundan söhbət gedə bilməz. Bura bütöv bir ansambl daxildir, orkestrdən başlamış, səhnə tərtibatını verən rəssama, hətta texniki işçilərədək hər kəsin tamaşada ayrıca rolu var. Tamaşaların uğurlu-uğursuz həlli, ilk növbədə, rejissorun öz peşəsinin sənətkarı olub-olmamasından daha çox asılıdır. Nə yaxşı ki, milli teatrimizin tarixinə adlarını qızıl hərflərlə yazan aktyor və rejissorlarımız az deyil, haqqında söz açmaq is-

tdiyimiz Zəfər Əlipaşa oğlu Nemətov kimi.

Azərbaycan teatrının görkəmli rejissoru, pedaqoq, ictimai xadim, “Azərbaycan SSR Əməkdar incəsənət xadimi” fəxri adına layiq görülmüş, 1931-ci ildən 1941-ci ilə kimi Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrında aktyor, 1942-ci ildən - 1953-cü ilə qədər quruluşçu rejissor, 1954-cü ildən 1969-cu ilədək isə baş rejissor vəzifəsində çalışmış Zəfər Nemətovun Gənc Tamaşaçıları Teatrında quruluş verdiyi tamaşalar az olmayıb: “Məlik Məmməd”, “Müfəttiş”, “Qaraca qız”, “Yaşar”, “Anacan”, “Romeo və Culyetta”, “Komsomol poeması”, “Əlvida, Hindistan”, “İki həyat” və s.

Gənc Tamaşaçıları Teatrında yüzədən artıq tamaşaya quruluş vermiş, ad-san qazanmış rejissor Zəfər Nemətovun ailəsində dünyaya göz açan, Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının sədri, Akademik Milli Dram Teatrının bədii rəhbəri və direktoru, Xalq artisti Azər Paşa Nemətov atasının Azərbaycan teatrının inkişafındakı xidmətlərindən, onun quruluş verdiyi tamaşaların bədii-estetik həl-

lindən bəhs edərkən deyir ki, o, Azərbaycan teatrında təkəre rejissor kimi yox, pedaqoq, özündən sonra teatra yüzlərlə tələbə bəxş edən müəllim kimi hörmət və ehtiramla yad edilir: “O, bütün həyatını Azərbaycan xalqına və bizim böyük mədəniyyətimizə həsr edib. Zəfər Nemətovun görmək istədiyi bütün işləri biz davam etdirməliyik. O, görkəmli rejissor kimi qısa və mənalı ömür yaşayıb. Eyni zamanda deyə bilərəm ki, həyatı çətin keçsə də, özündən sonra silinməz izlər qoyub. Bu gün Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının binası onun zəhməti və xidməti nəticəsində yaranıb. Zəfər Nemətovun xatirəsi tamaşaçı və teatr sənətini yaşadanların simasında əziz tutulur”.

Zəfər Nemətov 1917-ci il iyunun 6-da Bakıda anadan

olub və 1971-ci il noyabrın 19-da 54 yaşında vəfat edib. Yaradıcılığı, pedaqoji, həmçinin ictimai fəaliyyəti böyük mərhələni əhatə edib. O, Azərbaycan Teatr Cəmiyyətinin 1960-cı ildə keçirilən qurultayında sədr müavini seçilib və ömrünün sonuna qədər bu vəzifədə işləyib. Azərbaycanın görkəmli sənətkarları Mərziyə Davudova, Mustafa Mərdanov və Mehdi Məmmədovla çiyin-çiyinə çalışaraq, qocaman sənət ocağının tarixi ənənələrinin qorunması və inkişaf etdirilməsi naminə səylərini əsirgəməyib. Zəfər Nemətov sənət adamlarının toplantılarının keçirilməsi üçün möhtəşəm tamaşa salonuna, kiçik zala, məşq və qrim otaqlarına, eyni zamanda dövrün tələblərinə cavab verən digər əlverişli şəraitlərə malik binanın tikilməsi-nə böyük əmək sərf edib.

Hazırda Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının yerləşdiyi inzibati bina Ulu Öndər Heydər Əliyevin himayədarlığı, Azərbaycanın görkəmli sənətkarları Mustafa Mərdanov və Zəfər Nemətovun cəmiyyətə rəhbərlik etdikləri dövrdə, onların gərgin əməyi sayəsində ərsəyə gəlib. Görkəmli rejissor Azərbaycanda teatr sənətinin inkişafında misilsiz xidmətlər göstərib, qüvvə və bacarığını əsirgəməyib.

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU,
“Azərbaycan”